

ELS ESTUDIS DE BATXILLERAT DE JOSEP IRLA

PER

JOSEP CLARA

A l'única biografia que a hores d'ara existeix sobre Josep Irla, els seus autors declaren: "Poc sabem de la infància i anys de joventut de Josep Irla. Ni en les seves memòries, ni en cap altre escrit, no fa referència a aquesta època, ni tampoc a cap aspecte de la seva vida personal i privada. Procedent d'un ambient humil, la seva formació intel·lectual seria mitjana. Molt probablement assistí en els seus anys escolars a un centre d'inspiració republicana i laica del mateix Sant Feliu de Guíxols, i més tard sembla ser que passà a l'escola d'Arts i Oficis"⁽¹⁾.

Tanmateix, si els papers personals callen, els dels arxius institucionals poden aportar llum sobre la qüestió dels estudis que seguí, en els anys de formació, el qui més endavant fou alcalde de Sant Feliu, diputat de la Mancomunitat, president del Parlament de Catalunya i President de la Generalitat a l'exili.

A les ratlles que oferim tot seguit ens referirem als estudis de batxillerat, que Josep Irla va poder cursar a Sant Feliu de Guíxols entre els anys 1889 i 1894, és a dir, quan tenia entre dotze i disset anys d'edat.

EL PLA D'ESTUDIS

Quan Josep Irla va iniciar els estudis d'ensenyament secundari, era

(1) Felip CALVET i COSTA i Josep M. ROIG i ROSICH, *Josep Irla, President de la Generalitat de Catalunya a l'exili*. Barcelona, Editorial Teide, 1981, p. 57.

vigent el pla que el 1880 havia establert el ministre Fermín de Lasala y Collado⁽²⁾.

Per començar-los calia superar prèviament un examen d'ingrés, de caràcter teòric-pràctic, relatiu a totes les matèries que constituïen l'ensenyament primari elemental. No hi mancava el clàssic dictat ni les operacions relatives a les quatre regles de l'aritmètica.

(2) Gaceta de Madrid, 16 d'agost de 1880.

Les assignatures que conformaven els diferents cursos eren aquestes:
Primer: Llatí i Castellà (diària), Geografia general i particular d'Espanya (3 lliçons setmanals).

Segon: Llatí i Castellà (diària), Història d'Espanya (3 lliçons setmanals).

Tercer: Retòrica i Poètica (diària), Aritmètica i Àlgebra (diària), Història Universal (3 lliçons setmanals), Francès (alternativa).

Quart: Psicologia, Lògica i Filosofia moral (diària), Geometria i Trigonometria (diària), Francès (alternativa).

Cinquè: Física i Química (diària), Història Natural amb principis de Fisiologia i Higiene (diària), Agricultura elemental (diària).

LES NOTES DE L'EXPEDIENT

Josep Irla va sol·licitar, el dia 20 de setembre de 1889, al director del col·legi de Segon Ensenyament de Sant Feliu de Guíxols que l'admetés als exàmens d'ingrés. Pere Garriga, que era qui dirigia el centre, va signar -tres dies després- la conformitat de la sol·licitud, i Josep Irla pogué examinar-se el dia 26⁽³⁾. Com a curiositat direm que un dels companys d'Irla a l'hora de la prova fou Joan Vicens i Comas, nat a Sant Feliu el 1878, futur pare de l'historiador Jaume Vicens i Vives (1910-1960).

L'acta de l'examen és transcrita a l'apèndix. El director⁽⁴⁾ hi signa com a secretari, i hi figura també el vist-i-plau de l'alcalde. El Col·legi era evidentment, d'ensenyament privat i depenia, als efectes oficials, de l'Institut de Girona. Josep Irla va cursar-hi tots els estudis de batxillerat.

Les notes que va obtenir-hi a cada curs foren les següents:

Curs 1889-1890

Llatí i Castellà	Excel·lent
Geografia	Excel·lent

Curs 1890-1891

Llatí i Castellà	Bé
Història d'Espanya	Bé

Curs 1891-1892

Retòrica i Poètica	Excel·lent
--------------------	------------

(3) Tota la documentació utilitzada en aquest article és a l'Arxiu Històric de Girona, Fons Institut J. Vicens Vives, capsa 76, expedient 3.130.

(4) Sobre el professor Pere Garriga i el Col·legi de Sant Feliu, vegeu Joan TORRENT i FÀBREGAS, "L'ensenyament a Sant Feliu de Guíxols. El Col·legi Vidal i el mestre Joan Esteva i Vilallonga", dins *Estudis sobre temes del Baix Empordà*, 2 (1983), especialment pàgines 190-194.

Aritmètica i Àlgebra	Bé
Història Universal	Bé
Francès	Bé
<i>Curs 1892-1893</i>	
Psicologia, Lògica i	
Filosofia moral	Excel·lent
Geometria i Trigonometria	Bé
Francès	Bé
<i>Curs 1893-1894</i>	
Física i Química	Aprovat
Història Natural	Aprovat
Agricultura	Bé

Havent aprovat totes les assignatures del pla d'estudis, Josep Irla s'examinà, a l'Institut de Girona, de la prova corresponent al grau de batxiller o revàlida. Després d'efectuar els dos exercicis reglamentaris, obtingué la qualificació d'aprovat en ambdós. D'aquesta manera es graduà de batxiller el dia 27 de juny de 1894.

CONCLUSIÓ

Josep Irla efectuà correctament, sense faltes d'ortografia, el dictat i l'operació aritmètica que figura a l'acta de l'examen d'ingrés. Va obtenir bones notes a primer curs, però després més aviat fou un estudiant discret. La nota de la revàlida ho corrobora amb un aprovat final.

APÈNDIX

ACTA DE EXAMEN DE INGRESO

D. José Irla Bosch, natural de San Feliu de G., provincia de Gerona, de 12 años de edad, en conformidad con lo dispuesto en el artº 7º del Real decreto de 13 de agosto de 1880 y del decreto de 29 de setiembre, artº 4º, parte 2ª, referente a Tribunales privados, ha verificado, ante el Tribunal compuesto de los Señores que suscriben, el examen teórico de las materias que constituyen la primera enseñanza elemental completa, así como también el práctico en la forma siguiente.

ESCRITO AL DICTADO

Admitir cualquiera opinión es propio de un carácter débil; y defender con tenacidad la propia da individuos de un carácter déspota.

OPERACIÓN DE PRINCIPIOS DE ARITMÉTICA

¿Cuál es el producto de multiplicar 986.315 por 4.507?

$$\begin{array}{r}
 986315 \\
 \times 4507 \\
 \hline
 6904205 \\
 4931575 \\
 3945260 \\
 \hline
 4.445.321.705
 \end{array}$$

En vista de los anteriores ejercicios, ha merecido del Tribunal la calificación de aprobado.

San Feliu de Guíxols, 26 de setiembre de 1889.

El Presidente del Tribunal,
Vocal de la Junta,
Casimiro Rodas

El Vocal,
Toribio Vallejo

El Secretario,
Pedro Garriga

Vº Bº
El Alcalde,
Juan Valls

El Examinado,
José Irla y Bosch